
Het christelijk geloof valt niet samen met welke christelijke levensopvatting ook, noch met enige christelijke gezindheden, gewoonten, zienswijzen, idealen. Al redenerend is Kuiper, uitgaande van het christelijke geloof, het Evangelie, de School van Christus, terecht gekomen in de *christelijkheid*.

Deze gestalten van christelijkheid zijn relatief, gebonden aan een periode en met zonden beladen. Daarom:

In ieder geval mag het wel zeker heten, dat de christelijkheid, hoe voortreffelijk ook, *niet* samenvalt met het christelijk geloof.²⁰

Deze lijn trok hij door in zijn stellingname ten aanzien van Hardegarijp. Voor velen was het een verrassing dat de christelijk-historische professor van orthodoxe huize zich achter het standpunt van de vrijzinnige kerkeraad stelde. Op 1 december 1951 hield Van Niftrik op verzoek van het Verband van Hervormde Leerkrachten een rede in Utrecht op een zeer druk bezochte vergadering.²¹ Feitelijk lag daarin de nadruk op de algemene visie van de hervormde kerk op haar verantwoordelijkheid ten aanzien van het onderwijs. Van de situatie in Hardegarijp zelf was Van Niftrik minder op de hoogte, zoals bleek uit de discussie. Hij had pas kort van te voren nog telefonisch geïnformeerd over hoe de situatie in Hardegarijp was.²² Volgens Van Niftrik was Hardegarijp een crisis-symptoom, omdat voor de Raad voor Kerk en School het vanzelfsprekende van zowel het openbaar als het christelijk onderwijs niet meer bestond. De Kerk oefent vanuit het evangelie een kritische functie uit naar beide. Daarbij ging het naar zijn mening voor een deel om dezelfde kwestie als destijds in het geschil tussen Groen en Van der Brugghen aan de orde was. Groen wilde het woord christelijk in de wet schrappen, omdat de staatsschool zich niet op de grondslag van de christelijke belijdenis wilde plaatsen. Van der Brugghen en met hem ethische theologen als Beets en Chantepie de la Saussaye wezen dit 'profetisch geweld', het 'alles of niets' af en hadden oog voor wat er aan invloed en gelding vanuit het christelijk geloof op de staatsschool aanwezig was. Deze, zoals Van Niftrik het noemde, 'ethische bemiddeling' stond tegenover het profetisch geweld en de antithese en was een poging om de ontchristelijking van de staatsschool tegen te gaan. Het objectieve heilswerk van Christus had een objectieve betekenis dat verder reikte dan de kring van de subjectieve belijders en werkte ook door op de staatsscholen. De Raad van Kerk en School wilde beide benaderingen in een synthese bijeen brengen: het profetische dat ons kritisch doet staan tegenover beide typen van onderwijs en de ethische bemiddeling

²⁰ Van Niftrik, *Kerkelijke verantwoordelijkheid*, 16/17 en 17.

²¹ De lezing verscheen in boekvorm: *Hardegarijp: een teken!*, 's-Gravenhage 1952.

²² Aldus Algra, *Het sein op onveilig*, 26.